

Bitterhedens sommer

■ Linn Ullmann har skrevet en stor, klog roman, der suger sin læser ind i et grumt selskab af ganske almindelige mennesker.

ROMAN

LINN ULLMANN: DET DYREBARE

Lindhardt og Ringhof
314 sider, 300 kr
er udkommet

JOHS. H. CHRISTENSEN

Johannes.christensen@jp.dk

En 75 års fødselsdag er fortællingens centrum og anledning. Men handlingen styres af to dødsfald: En drukneulykke og en voldtægt og et ækelt mord.

Fødselaren hedder Jenny. Hun her drevet en agtværdig boghandel, men blev sat ud af kraft, da hendes lille søn druknede. Hun blev fortrædelig, kværvulantisk, fortrukket. Hun vil ikke fejre sin fødselsdag, men det vil hendes datter, Siri, der siden barndommen har lidt under sin mors tab af broren.

Siri er nervøs, rastløs, en smule emsig. Hun er gift med Jon, der er forfatter, men har skrivekrampe og kan ingen vegne komme med sidste bind af en trilogi. Forholdet imellem dem er som i velsagtens mange skandinaviske ægteskaber: Hun har en vis styrke og udholdenhed. Han er et skvat. »Jeg er en utro lort,« lyder en af hans få sandheder. Der er en vis nedkølet kærlighed

imellem dem; de "er smerteligt forende", hedder det med et citat af forfatterens far, Ingmar Bergman.

Løgnens anatomi

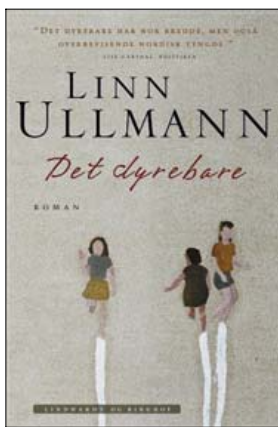
De har to døtre, den yngste på 5-6 år er der, men ikke med i handlingen, hun er ren uskyld. Den ældste, Alma er teenager og bogens eneste sandfærdige og derfor gennemskuende person, hvad der gør hende til anarkist. »I lyver jo,« slynger hun til sidst sine forældre i ansigtet og har ret. Romanen er et studie i løgnens og fortrængningens anatomi.

Jon lyver om sine affærer, men afsløres; både han og Siri lyver om Mille, en barnepige, der på Jennys 75 års dag bliver voldtaget, mishandlet, myrdet, gravet ned i en skov og fundet to år senere. Hun er en beskeden, usikker pige, der skriver sine indfald ned i en lille collagebog. Siri bryder sig ikke om hende og viser det. Jon kurtiserer hende. »Dit lys – du lyser,« som han siger til alle kvinder, han vil i lag med. Efter Milles forsvinden stjæler han hendes notesbog og destruerer den, for siden at plages af desperate sms'er fra hendes mor.

Sindrig konstruktion

På næsten umærkelig måde inficerer løgnen alle forhold, som den forgifter bitert. »Jeg gik ikke i seng med Mille, OK? Jeg var ikke i annekset (Milles værelse), OK,« råber Jon til sin kone. Det første er sandt. Det sidste løgn!

Linn Ullmann har skrevet

en stor, klog roman, der suger sin læser ind i et grumt selskab af ganske almindelige mennesker. De dramatiske begivenheder er få og afdæmpede – bortset fra voldtægten og mordet – og det psykologiske drama mærkeligt lidenskabsløst, men voldsomt – som det iskolde, sumpede vand under en skovsøes blanke overflade. Hver eneste person beskrives med empati og overrumplende psykologisk indsigt; samtidig er handlingen sindrigt konstrueret med spring frem og tilbage i tiden, så at der ubønhørligt afdækkes et mønster, hvor personerne er fanger i deres eget spind – som var det en edderkops.

"Det dyrebare" er alt det, personerne forliser, men som forfatteren åbner læserens øjne for, så man med fornyet klarsyn kan omfatte også disse mennesker med varme og sympati. Det er ingen ringe bedrift!

Selskab i opbrud

■ Ikke mange formår at skrive så muntert som Christina Hesselholdt om tilværelsens definitive besværligheder.

FORTÆLLEKREDS

CHRISTINA HESSELHOLDT: SELSKABET GØR OP.

Rosinante
140 sider, 250 kr.
Er udkommet

ERIK SVENDSEN

kultur@jp.dk

Undertitlen er "En fortællekreds". Sådan blev den forrige, "Camilla – og resten af selskabet" også rubriceret, og hvis der kommer et bind mere om Camilla og vennerne, vil undertitlen gentages. Denne udgivelse er et selvstændigt værk, men forfatteren lægger op til, at historierne skal ses som en samlet – om end ganske fragmenteret – fortælling.

Meningen med brudstykkerne er lettere at fange, når man kan danne sig et overblik og se alle variationerne, forskydningsene og udviklingen i forhold til "Camilla and the Horse" (2008) og

"Camilla – og resten af selskabet" (2010). Et argument imod mit gæt på, at der kommer fortsættelser, er i øvrigt, at bind tre ender med, at Camilla får en hest. En ring sluttes.

Sprog med drive

Bogen handler om opbrud: Camilla og Charles skilles, det samme sker for Alma og Kristian, Camillas moder bliver syg, og vanen tro er der et par knappe kapitler om figurer ude i periferien. Selv om folk er forskellige, og hver har sit at bakke med, genkender man den Hesselholdtske tone. Den er sprælsk, associativ, og de mange indskud plantes i en overvældende mængde af parenteser.

Sproget har et drive, især i de lange kapitler om Camilla, og humøret er højt, selv om det, der fortælles om, er sygdom, opbrud, forgæves forsøg på at sælge en bolig osv. Midt i underskuddet er der overskud til at kategorisere ejendomsmæglere og flirte lidt med dem. Uforpligtende – men bemærk, hvordan vi hurtigt havner i en bemestret alvor: »For bare tanken om igen at skulle leve tæt op og ned ad en-

dens humør giver mig lyst til at løbe langt væk. Jo dårligere humør jeg udsættes for desto mere flagrer jeg om personen, det er møl-siden ved mig, den kan ikke holde sig fra flammen. Når Charles lukkede ned, eller – når han boltede sin sjæls dør til, kastede jeg mig mod den, sesam, sesam, luk dig op, men ikke den mindste sprække. Hans depressions mægtige kraft. En sort sky hang over sengen, hvor han lå. Hen mod aften blev det uudholdeligt. Det var et fængsel. Nu er jeg kommet ud.«

Selvoplevet

Christina Hesselholdt skriver på en gang kaotisk og skarpt. Digressionerne yngler, men udenomssnakken har tit en pointe. Også psykologisk set.

Det lyder som small talk og er ganske langt væk fra den knappe prosa, som hun i sin tid blev kendt på med f.eks. "Køkkenet, gravkammeret & landskabet" (1991) og "Det skjulte" (1993). Forfatterens trækker i tilsøret form på det selvoplevede – surprise! Det er til gengæld de færreste, der skriver så muntert om tilværelsens definitive besværligheder.

Åh, det er ikke let at være diplomat og forlange international retsforfølgelse af en krigsforbryder, når samme person sidder så tungt på al olien i verden!
Christian Damsgaard og Benjamin Boe Rasmussen i et af Århus-revyens skarpere numre.

Fotos: Jørn Buch Larsen

